

Megjelenik ez a lap hetenkint kétszer csütörtökön és vasárnap.
A r a :
 Egész évre . . . 6 ft. — kr.
 Félévre 3 ft. — kr.
 Negyedévre . . . 1 ft. 50 kr.
 A szerkesztő irodája:
 Nagypiacz 322 szám.
 Lakása: Bolgárszeg 1425 sz.

NEMLERE.

Politikai, közgazdászati és társadalmi lap.

Hirdetési díj:
 4 hasábos garmond sorért, vagy annak helyéért 4 kr. (1—10 sornyi hirdetés ára mindig 40 kr.) — Bélyegdíj minden igtatáskor 30 kr. — Nagyobb hirdetések nélküli szerint. — Hirdetések fölvetetnek a szerkesztőségénél.

Országgyűlés.

Szept. 16-iki ülés.

A jegyzőkönyvhitelesítése után elnök bejelenti, hogy midőn a kifogásolt képviselők a bíráló bizottságok közt kisorsoltattak, Wächter és Trauschenfels brassói képviselők két külön igazoló bizottság elé sorsoltattak. Mint-hogy azonban e két képviselő egy és ugyanazon jegyzőkönyvben bírja megbízatását, célszerűnek tartja, ha egy bizottsághoz tételik át; és pedig az illető két bizottság közti sorshurás útján (helyeslés.) A két választás tehát a VI. bizottság foruma elé kerül.

Császár Bálint Fogaras megye némely lakosainak kérvényét nyújtja be, melyben a képviselőválasztásnak kormányközvegek által való elrendelését kéri, minthogy a bizottmány vonakodik elrendelni azt.

A kérvényi bizottsághoz utasítatik, minél hamarabb tárgyalásra.

Ezután következik a felirati s a tanügyi bizottságok megválasztása.

A szavazás befejezése után az ülés feloszlott.

Szept. 17-iki ülés.

Ezen ülésben a miniszterek igen sok törvényjavaslatot terjesztettek be, részben olyanokat, a melyek már a mult országgyűlésnek is be voltak mutatva. A beterjesztett javaslatok közt ott vannak a Ludovica katonai akadémiáról, és a kolozsvári egyetemről szólók is.

Ezen ülésben felelt a miniszterelnök Nikolics Sándor interpellációjára a szerb ügyben. Nevezetes választást a balközép is helyesléssel fogadta.

Miután előadta a miniszterelnök a szerb congressus egész eljárását, kifejezte, hogy ilyen előzmények után a kormánynek mulaszthatatlan kötelessége volt feloszlattani a congressust.

Azon kérdésre, miért küldte ki a kormány Majtényi Lászlót királyi biztosnak, a decretum illyricum 47 pontjával felel, mely nem csak följosítja, hanem megparancsolja a kormánynek, hogy akkor, ha panasz tételik az egyházi javak kezelése ellen, a mi pedig most megtörtént, vizsgálta meg „a statu seculari“ az egyház javait.

Ezt megtehetette volna a kormány még akkor is, ha a congressus együtt van. De különben ez úgy is a metropolita-helyetessel végzi teendőit és terjeszti észleleteit és határozatait a kormány elő helybenhagyás végett.

Hogy mikor fogja ismét összehívni a szerb egyházgyűlést? erre csak azon kívánalma van, bár történhetnék ez minél gyorsabban, ez azonban a körülményektől függ.

A kormány részéről tett intézkedések szorosan a létező törvény s a még fennálló szabályok korlátai közt történtek s azt hiszi, hogy ezen intézkedések, melyek a királyi biztos tekintélyének megőrzésére s a fejedelmi jogok tiszteletben és épségben tartására irányoztattak, a ház helyesléssel fognak találkozni. (Élénk helyeslés.)

Végül még csak egy észrevételt tesz, a melyre az interpelláló egy megjegyzése alkalmat szolgáltatott. Ő beszédében szükségesnek vélte visszamenni még azon időkre, midőn a szerbek a törökök elől menekülve, előzékenységgel s barátsággal fogadtattak a magyar nemzet által; nemcsak vallásbeli jogaik biztosítottak külön privilegiumok által, melyek azóta mindenkor épségben tartattak, de hazánk legaldottabb területein nagy kiterjedésű települési helyek is mutattattak ki számukra, s számos adományokkal láttattak el. A megtelepültek utódaitól, kik egyenjogú szabad polgárai a magyar hazának, kik saját nemzetiségük megőrzésében s egyházi ügyeik igazgatásában nem akadályoztattak, nemcsak megvárható, de egyenesen megkövetelhető, hogy legyenek őszinte igazi polgárai a magyar hazának, s hiv alattvalói a koronás királynak.

Ennél még sokkal fontosabb a pénzügyminiszter nagy előterjesztése az országos költségvetés felől.

A bemutatott költségvetés rendes szükséglet gyanánt — a közös ügyektől eltekintve — 150.265,004 frtot mutat. Ez összeg annál, mely a f. évre van e czímen előirányozva, mindig a közös ügyek különválasztásával, 12.289,215 forinttal magasabb.

Ennek ellenében a rendes bevételek 170,809,264 frttal előirányozták, tehát a f. évre előirányzott összeg ellenében 13.778,667 frttal magasabbak.

Szemben tartva egymással a szükséglet és födözet emelkedését, a végeredmény az, hogy a közösi szükséglet fedezésére 1873-ra több marad 1.489,452 frttal, mintsem marad a folyó évben. Ezzel javult a rendes előirányzat mérlege, tehát 11,000 frt. híján 1/2 millió frttal.

Az előirányzat a rendkívüli szükséglet czímen csekélynek híján, 75.000,000 frt. is, megismerkedtet: 1,006,000 frt. van a vasuti kölcsön és a legujabb 30 milliónyi kölcsön törlesztésére felvéve; beruházásokra fel van véve 51,079,600 frt., sőt ha ide soroljuk az ut-és vízépitkezés, tehát nem a fentartás, hanem az újból építés czímen előirányzott összegeket, ekkor 4,113,000 frttal még több.

Ehez járul természetnek rokonságánál fogva még azon 12 millió frttal előirányzott előleg, mely a vasuti subventióknak eredményeként mutatkozik.

Nem ugyan gyümölcsöző befektetés, de új aquisicio és vagyonszaporodás 2,880,000 frttal a honvédség felszerelvényeinek fokozása.

Mióta a magyar kormány átvette az ország ügyeinek vezetését rendes költségvetésünk következőleg alakult:

Rendes bevétel:

1867-ben —	115,989,080
1868-ban —	128,745,000
1869-ben —	138,781,000
1870-ben —	142,127,000
1871-ben —	147,917,000

Rendes kiadás:

1867-ben —	114,996,000
1868-ban —	119,612,000
1869-ben —	125,050,000
1870-ben —	143,599,000
1871-ben —	145,073,000

Tehát öt éven keresztül egyetlen egy év mutatkozik egy millió, körül 400 frt. hiánnyal, míg a rákövetkező mindjárt hozott 2 millió 800 ezer forint többletet.

TÁRCSA.

Korunk mozgalmái.

Egy új kor küszöbén állunk. Hogy mit rejt számunkra, jót avagy roszt, előre meg nem határozhatjuk, ámbár az elsőt reméljük. Mert a történelem megtanított arra, hogy hosszu szenvedések, nagy megaláztatások után is, az emberiség sorsa mindig javul, az emberiség mindig egy jobb állapotnak néz elébe.

Ez a természetes fejlődésnek szükségképi következménye, az emberiség homlokára irt azon nagy igazság, melynek vezérfényénél még akkor is, midőn a nagy sokaság öntudatlan tört vesztére, csüggedetlenül haladtak az emberiségnek kevés igaz barátai előre.

Egy jobb, egy tökéletesebb állapot elérése tehát a cél, melyért küzdünk kell. Az ebbe vetett reményeinknek isteni alapja van, mert Isten oly tehetségeket oltott belénk, melyek a tökéletesedésnek csiréit magukban rejtik, melyeknek észszerű felhasználása nem egyéb egy jobb jövő megalapításánál; következőleg a jó vagy rossz iránybani kifejtés önmagunktól függ azon kortól fogva, midőn eszmélni kezdünk, midőn gondolatainknak, itélő tehetségünknek helyes irányt kezdünk adni.

A kor tehát halad, s mi is vele. De haladásunk csak annyiban áldásos, a mennyiben öntudatos, mert csak ekkor lehet az elérhető vívmányokat, eredményeket az öntudatos cselekvőknek betudni. Máskülömben csak vitetődünk, mint az ár által elsodort fa tuskó a nélkül, hogy valami haszna, anyagi vagy szellemi nyereségre volna az emberiségnek létünkben. Sőt ellenkezőleg csak fogyasztók, csak consumálók leszünk, élődnünk az emberiség legjobbainak véres verejtékén, s hahotára fakadunk a legnemesebb törekvések láttára.

Csak az a nép életképes, csak annak van igazolva léte, mely hozzáfogott annak a nagy oltárnak az építéséhez, melynek szent lángjaihoz eljönnek a népek nyelv és vallás különbség nélkül melegedni. A mely nép a szabad versenyt, az emberiség fenállását biztosító nagy eszmékérti küzdelemben kiállja, annak jövője, befolyása van a kor irány eszméit illetőleg.

Mondjanak bármit azok, kiknek századokon keresztül érdekekben állott az emberiség sötétségben tartása, kereszteljék századunkat felforgatónak, demagognak — az események kerekét többé feltartóztatni nem lehet. Elismerjük, hogy századunk „felforgató“, de csak saját értelmezésünk szerint, mint azt nekünk a józan eszdictálja.

Ha azt a kort nevezik felforgatónak, mely nem ismeri el az istentől származtatott azon jogot, mely keveseknek adatott avégre, hogy az emberiséget kormányozzák; mely nyilt arczával hirdeti a közös emberi jogokat, melyeket eddig csak kevesek bitoroltak, nem az emberi nem boldogítására, hanem annak megromlására; mely szét tépi a kaszt szellemet, hogy romjain a testvériség és egyenlőség szent épületét emelje fel; mely a diadal biztos reményével hirdeti, hogy nincs ur és szolga, hanem mindnyájan emberek vagyunk; ha ezt a kort nevezik felforgatónak, igazok van, aláírom, s örvendek, hogy e században születtem.

Én is minden jognak forrását istenre, mint végső alapra viszem vissza, tőle származtatom. — De lelkem istent nem úgy állítja elém, mint haragos, bosszuálló és személyválogató, ki egy nehányat kiválasztott s felruházott jogokkal avégre, hogy a többinek ostorai, kinzói legyenek. Sokkal szelidebbek istenről fogalmaim, sokkal tisztábbak igazságárolí nézeteim, minthogy feltenném róla, hogy ő egyiket csakis jogokkal, másikat csakis kötelességekkel ruházta volna fel. A mit egyiknek megadott, azt a másiktól sem vonta meg. — Mindnyájun-

kot egyenlőknek teremtett. Csak a hatalmasok műve volt, egyiket istenné emelni, a másikat rabszolgává stülyeszteni.

Ha végig tekintek a világtörténelmen, szakadatlan egymásból folyó eseményei nem mutatnak fel egyebet, mint az igazságnak a gonoszsággal, a jognak a jogtalansággal, a szabadságnak a zsarnoksággal való küzdelmét. Ez a folytonos harc tölti ki annak minden lapját. Az emberi ész által kitalált intézmények, mesterkelt nagyságok, a tömeg tudatlansága mind eddig nem engedték, hogy az előbbiek teljesen uralomra jussanak. Még ma is olomsúlylyal nehezdednek az emberiség előhaladása elé a régi előítéletek, kiváltságok. Ezred éves multban lelik gyökerüket, nem lehet egyszerre, csak lassanként kiirtani. Hol állana ma a világ, az emberek miveltsége, a humánus intézmények sokasága, ha a meddő, az igazsággal homlok egyenest ellenkező harcok helyett, a helyes utra lépett volna az emberiség, s minden embernek szabad tért hagyott volna a mivelődésre, emberi jogai háboríthatlan kifejtésére?

Volt idő, midőn kötelességből, isten iránti tartozásból hirdették a testvérgyilkosságot. Midőn nem boldogulván a lelkiismeret elnémitásával, a testet semmisítették meg, hogy az előbbi ne hallassa szavát. A Servétus meg Hussnak rakott máglya állítólagosan isten parancsára, az ő sugalmazása folytán borult lángba. — Mintha bizony isten gyermekei vére kiontásában gyönyörködnek. Mintha egyik embert a másik hóhérává teremtette volna; mintha azért adta volna belénk halhatatlan lelkének egy szikráját, a lelkiismeretet, az észet, hogy legyen mit megölkölni, min zsarnokoskodni lehet. Iszonyatos elferdítése az isten jóságának, aljas meghamisítása a vallásos életnek.

Vallás! Hit! Mit tesznek e szavak? kizárólagosan egyéni működést. Csak akkor vallok, akkor hiszek valamit, ha egyéni benső meggyőződésemmel szoros

Külföld.

A spanyol kormány-párti lapok azt állítják, hogy a kormány egy messze ágazó Montpensieri-féle és Alfonzista összeesküvésnek jött nyomába.

A dániai országgyűlés jövő hó elején nyílik meg. A balpárt programot bocsátott ki, melyből a következők lényegesek: a vám leszállítása az élelmi szerekre és főlemelése a fényüzési ciklikre; birtok és jövedelemadó behozatala; a tized eltörlése; a községi választásokra vonatkozó census eltörlése; a közoktatás rendezése, a hivatali vizsgák átalakítása; a népnevelés szélesítése és megerősítése.

Mint a „N. Bd. Ldsztg“-nak írják, a német császár a badeni nagyhercezséget királlyá akarja emelni ez által kívánván megjutalmazni vejének szolgálatait, melyeket ez 1866. óta tanusított s így disztívén saját leányának fejét is királyi koronával.

Mint hírlik, ezen új királlyal fog egybekapcsolatni Elsass-Lothringen is; ami egy részről Badennek királlyá emelését, a volt francia országi résznek Németországba való tetteles bekebelezését fogja jelenteni.

Délamerikai hírek szerint a polgárháború még folyton tart Hondurasban. — Braziliában nagy vérontások voltak napirenden a választások alatt.

Az északamerikai Egyesült Államok elnöke, ismét Grant lesz. Kilátásai a győzelemre napról-napra növekednek. Greeleynek éjszaka semmi pártja sincs, délen is csak a legalsóbb néposztályokban bír hívekkel. Greeley győzelmét éjszaka leginkább az gátolja, hogy ott azon hiedelem terjedt el, miszerint Greeley, az alkotmányra vonatkozó javítványokat vissza fogná vonni.

Örömnnyilatkozat.

A brassói néptanítói pótanfolyam hallgatóinak felirata nagyméltóságú Trefort Ágoston urhoz, közoktatásügyérré, lett kineveztetése alkalmából:

Nagyméltóságú Közoktatásügyér Ur!

Nagyszerű átalakulások korát éljük; pezsgés és élet tünik fel mindenütt. Előtör a mi életre való; de eltapodtatnak, megsemmisítettek, az elavult eszmék, mint rothadt magvak, az idő rohanó kerekai által; sirjokról a történelem lapjairól — hová temetve vannak — visszahívni: csak halott-idézés. Fenmarad, a mi nagy és nemes; a mi derék, az nem fél az idők mohától; a koporsóból kitor az és eget kér.

Az 1868-dik évi 38-dik törvényzikk is egy ily

harmonióban van, ha annak helyességéről meggyőztem magamot. Mikor más octroyál valamit rám, hogy szabad volna nekem arról gondolkozni, minden egyebet csinálhatok, de nem vallom magaménak. Tehetem szájjal, külsőleg, de lelkiileg soha, mert a lélek működése, mely a másoktól származó vélemények előleges megszüréséből, megrostálásából áll, ki van zárva.

Ily formán feltehető magat, mint tényleg áll is, valamely kevesek által kigondolt intézmény, de sohasem gyökerezik az a józanul gondolkozó többség lelkében, s utójára a korszellem lehelletére kénytelen megsemmisülni. Csak az az intézmény tarthat számot örök életre, mely az emberiség igazi javán munkál, melynek gyümölcseit mindenki élvezheti; amely csak keveseknek hajt, nem is szellemi, hanem anyagi hasznot, mely csak egy néhány vérszopónak fogamzott meg az agyában, és ezért nem tud az emberiség közmeggyőződésévé lenni, csak addig áll fenn, míg a nép megmozdul, jelt ad lététéről.

E jelek kezdenek szaporodni, a nép kezd mozogni, önállólag gondolkozni. Legelső a mit teszen az, hogy önmagába tekint, s kezdi vizsgálni, hogy miért és mire van teremtve; s midőn meggyőződött, hogy mindnyájan csak emberek vagyunk, egy forma tehetségekkel, örökkel megáldva, akkor a nagy társadalmi kérdés: az igazi egyenlőség és szabadság megoldása stadiumába jutott, többet nem lehet elodázni, számolni kell vele, mert a „nép szava isten szava.“ Ő a legnagyobb hatalom.

Hiába beszélünk ma még egyenlőségről, e szót a maga igazi értelmében véve; reményeink, hogy a közel jövőben bekövetkezik, nagyok; de e remény csak vágy, s nem a valóság, mit már megtestesülve szeretnénk látni. Nem csak a jogok, hanem még a terhek tekintetében sem ismerem el az egyenlőséget. A nép aránylag érzékenyen van sújtva; csaknem türehetetlen állapota, melyen úgy segíthetünk, ha a köteleességeket az egyenlőkenység elve szerint inkább megosszuk. Ha levesszük a nép válláról, a mi nem oda való, s másokéra

legszentebb eszmét, a népnevelés ügyét karolta fel hazánkban. Egy örök időkre szóló testamentumot tett le abban ama nagy férfiu, b. Eötvös József, a haza számára, s hisszük, hogy a kezdet nagyra fogja kinőni magát, és a letett nagy eszme örök emlékként fog virasztani neve fölött.

Nagyméltóságodnak jutott a szerencse az elhunyt barát becses hagyatékát ápolása alá venni; nemesak, de tovább is fejleszteni; az abban kimutatott elveket általánosítani, a még alig meghonosítani kezdett növénynt gondozva: százszoros, ezerszeres sarjajtásra ösztönözni; növénynt és sarjait virágzóvá tenni.

Alóltartak, mint a brassai néptanítói pótanfolyam hallgatói, mint a hon népe egyik legszegényebb osztálya tagjai; kikben létének és jóllétének alapját óhajtja tekinteni, kikben a jelen és a jövő reményét szereti helyezni az állam: szívünk legszentebb érzelmeivel és tiszta őszinteséggel tesszük örömnnyilatkozatunkat Nagyméltóságodnak magyar koronánk területén a közoktatásügyérségre történt kineveztetése fölött. Fogadjá Nagyméltóságod a bizalom és ragaszkodás jeléül ezen nyilatkozatot: Tiszteletteljes üdvözetünk mellett kívánjuk, áraszsza az ég boldogító kegyelmét fáradalmas pályájára; adjon az ég tartós derüt e szegény hazának, és ebben kitartó erőt Nagyméltóságodnak, hogy évek hosszú során örülhessen küzdelmei gyümölcseinek, teljes hódolattal maradván a

Nagyméltóságú Közoktatásügyér Urnak

Brassóban, szept 18-án 1872.

legalázatosabb szolgálai, mint a brassói pótanfolyam hallgatói: (következnek az aláírások.)

A brassói pótanfolyamról.

Az idén Brassóban rendezett néptanítói pótanfolyamban részt vettek 103 román és 67 magyar néptanító. A magyar osztály előadóit és tárgysorozatát már említettük, a román osztályban a fogarasi felsőbb népiskola igazgató tanára Petruscu Dima és tanfelügyelői tollnok Lazarics János urak működtek mint előadók. Elismerésre méltó Hausmann Vilmos tornatanár buzgósága. Mátyás Mihály ur ki méhészeti előadásaiban saját találmányu czélszerű új méhkasait ismertette, és ttdő Albu ur ki a kertészetből tartott előadásokat, köszönetet érdemelnek ezen gyakorlati irányu működéseikért. A magyar tanítók különös méltánnyal vannak ttleendő Roszkosni Elek r. k. gymn. tanár ur iránt, ki mint tavaly ugy az idén is a physica gyakorlati részét tárgyalta

rakjuk. A jogok valódi egyenlőségéről tehát szó sem lehet, habár menthető ez az állapot politikai tekintetéből. A népnek ok nélkül beszélled ezt, hiába öltöztetted meggyőző szavaidot szép stylusba; a mig látja, hogy a születés, rang, külső állás még ma is elég ok sokaknál arra, hogy a legfontosabb állami cselekvényekbe részt vegyenek, nem fogja megérteni, bármennyit magyarázd; nem, mert nem beszélsz igazat; a nép természetesen esze pedig nagy fogékonysággal bír az igazság megismerésére. — Ellenben beszélj a kiváltságolt osztályokról, a főpapi befolyásokról, meglehetsz győződve, hogy igazat ad neked, s szomoruan bölint fejjével, mert tudja, hogy így és nem másképp van a tényleges állapot.

Annak a nagy szellemi mozgalomnak, mely 1793-ban a szabadság, testvériség és egyenlőség nevében megindult, még folytatása van; a mi eddig történt, csak bevezetés gyanánt szolgál. Fájdalmas, s minden emberbarát lelkét elsomorító tény az, hogy e mozgalmak mindenike vérkeresztségen ment keresztül, hogy nem lehetett megvalósítani a tiszta igazságot testvérharc nélkül. Ennek azonban nem a nép, hanem az absolut kormányok voltak okai. A nép csak azt követelte mindig, a mihez elidegeníthetlen, istentől származott joga volt; s ha e jogot megtagadták, mi természetesebb minthogy fegyverrel szerzett érvényt azoknak. Azok, kik a történelmet szeretik meghamisítani, azt mondják, hogy a francia nép nyakazta le XVI. Lajost. Hamis állítás. A ki az eseményekbe egy kicsit beljebb pillant, a ki a történelmi tudományt önmagáért, s nem külső haszonért, vagy kiténtetésért miveli, észre veheti, hogy sirásói XIV. XV. Lajos, meg a papság voltak. — Ezek tettek erőszakot az emberi természetben, s az ezen alapuló jogokon. Ha ezek visszaszerzésekor vér folyt, nem a nép volt oka, hanem azok, kik megtagadták az embertől mindent, a mi emberi, s vak eszközözé aljasi-tották le, hogy legyen a hatalomnak mivel játszani.

(Folytatása következik.)

szakértő, szépen sikerült természettani kísérleteivel illusztrálván Herrmann Antal elméleti előadásait, s a hallgatóságot különösen meglepő napmikroskopi mutatványokkal az ázalágok életéről, a jegecedésről sat. gyönyörködtette. Másod tanfelügyelő Goga ur a közjogot és törvényeket fejtegette, mennyiben ezek a tanári pályára vonatkoznak.

Beszéltünk már a múlt hó 23. mint a tanfelügyelő ur nevenapja előestéjén tartott szép ünnepélyről; megemlítendő a búcsuvasora, mely f. hó 19-én folyt le számos tanító és tisztelt vendég részvéte és a jelenlevők emelkedett hangulata mellett.

Sokan köszöntöttek fel, különösen a hazára, a közoktatási miniszterre, az első és második tanfelügyelőre, az előadókra, a tanítók példás egyetértésére, a nemzetiségek őszhangzó barátságos viszonyára, továbbá a vendégekre, nevezetesen Kabos őrnagy és Kenyeres államügyész urakra. Kenyeresre, mint elődjére a „Nemere“ szerkesztője köszöntött fel, kifejtve, hogy a sajtó hivatását: a népfelvilágosítás viharoktól rázott lobogóját a hazafiság csak a népnevelés szilárd rudja által tarthatja erős kezekben; hogy a zászlóra tűzött magasztos jelszavakat: szabadság, egyenlőség, testvériség csak a közmívelődés és civilizatio értheti és magyarázhatja. — Felköszöntő megjegyzi, hogy elődjétől nem kutya-bőrös pergamentum leveleket, hanem csak gyöngye papírlapot örökölt, de reményli, hogy az arisztokratia és demokratia közti küzdelemben porba dül az, mit az idők pora már ellepett és győzni fog a szabadelvű sajtó az eszmék által, melyeket képvisel.

A pótanfolyam rendes előadásai f. hó 21-éig bezárólag tartottak, de tekintettel azon tanítókra, kik nagyon távol lagnak, hogy a pénteknap alkalmosságait a hazamenetelre felhasználhassák és az új iskolai évre az előmunkálatokat megtehessek, a tanfolyam hivatalos ünnepélyes bezáratása f. hó 20-án történt, a r. k. tanintézetek nagy rajztermében.

Őszhangzatos ének után a tanárikar nevében Csia Sándor magyar és Lazarics János román nyelven tettek jelentést a tanfolyamról, annak eseményeiről és mozzanatairól a tudomány és socialitas terén. Csia őszszehasonlította néptanítóink helyzetének multját és jelenjét és hálát mondott azon férfiaknak, kik eszközölték, hogy ezen összevetés a jelennek nagyon is előnyére szól. Azután köszönetet szavaz azon polgároknak, kik a pótanfolyam ügyét szívükön viselték. Lazarics jellemezte a tanítók hivatását, elvén br. Eötvös József hasonlatával, mely szerint a kulturát hegnyek tekintint, melyen miután felfelé haladtak, visszapillantásra szölliája fel őket és ezzel áttér a tanfolyam működésének rajzolására. Végre tanfelügyelő Réthy Lajos ur bezáró beszédében a népnevelés nevében köszönetet szavazván méltgs. és főtiszdó. Möller Ede apát urnak a r. kath. tanintézetek helyiségeinek és taneszközeinek a pótanfolyam czéljára való átengedéseért; feltüntetette a pótanfolyam eredetét és előnyeit, fejtegette a tanítói hivatás viszonyait a demokratiahoz, figyelmeztetett a demagogia ellen, értelmezte a valódi szabadság, egyenlőség és testvériség fogalmát, stb. és elismerését fejezve ki a tanítók méltó magaviseletök felett s az Isten áldását óhajtva további működésükre a pótanfolyamot bezártnak nyilvánította.

Szept. 21. a tanítók megjelentek a tanfelügyelő ur lakásában tüle bucsut veendő. Lelkes beszédükre a tanfelügyelő ur szívélyesen válaszolván, a tanítók a tantermekbe vonultak, hól bizonyítványukat kézhez vették.

Köszönet nyilvánítás.

A folyó évben megtartott néptanítói pótanfolyam használatára mélt. Möller Eduard apát ur az itteni r. kath. gymnasium helyiségeit volt szives átengedni. Tek. Spitzer Adolf tanintézetulajdonos ur saját tornaiskoláját engedte át. Számos brassai polgár ingyen ingyen kosz-tot adott.

Fogadják mindezek hálás köszönetemet a népnevelésügy nevében.

Brassó, 1872. szept. 21.

Réthy Lajos,
tanfelügyelő.

V e g y e s.

(A „Kronstädter Zeitung“) távirata szerént Wächter és Trauschenfels mint képviselők igazoltattak. Ha bőveb értesítést vettünk, majd hozzászólunk.

(Ő felsége) a király vasárnap reggel 6 óra 5perc-kor érkezett meg Bécsből, s az indóházban Tóth Vilmos belügy és Tisza Lajos közlekedési miniszter, Gyön-

gyösy főpolgármester. Thaisz főkapitány és több városi képviselő által fogadtatott.

(A magyar delegáció) szept. 6-án tartotta alakuló gyűlését gr. Majláth Antal negyedizbeni korelnöksége mellett. Elnöknek a korelnök választott és így saját magának elnökké választását kellett constatalni és határozatilag kimondani. Alelnöknek Perezél Béla, jegyzőknek Bujanovics S., Széll K., és gr. Zichy Ferariz V. választattak meg; háznagy gr. Szapary Antal lett.

(Az osztrák delegáció) alakuló gyűlésén szept. 6-án elnöknek Hopfen F., alelnöknek gr. Falkenhayn F. választott meg.

(Törvényi Titusz) 2 czikke miatt az esküdszék által a rágalmasban vétkesnek nyilvánítván egy évi fogásra és 500 frtnyi bírságra íteltetett. Vádolt semmiségi panaszt emelt.

(A „Kis Ujság“) a közlő iskolai évvel, új folyamába lép, s e negyedik évi új folyam száma, október 1-jén jelenik meg. A „Kis Ujság“ harmadéves fentállása alatt, a szülők, tanítók és a gyermekvilág előtt közkedvességben részesült a fejlettebb koru 10—14 éves gyermekek komoly és jóirányu olvasmánnyal látván el. A folyóirat 32 oldalon 10—12 gyönyörű képpel s 15—20 önálló czikkal jelenik meg, (tehát egy egész könyvet ad ki minden füzet.) Előfizetési ár: Egy egész iskolai évre 3 frt. negyedévre, három órára 1 frt.

A szülőknek és tanítóknak kiváló figyelembe ajánljuk.

(Gyilkosság.) Persában e hó 15-én, egy apa saját gyermekét meggyilkolta. A fiu, ki már hosszabb fekvő beteg volt, az apjától többrendben vizet kért, hogy nagy forróságát enyhítse, de az apa a gyakori fölkelést annyira megrestelte, hogy dühében fejszét ragadott és a fiának fejét az agylábra téve levágta. A gyilkos apa azonnal elfogatott és a zernesti ítélőtörvényszéknek átadott.

(Párbaj.) Két tanuló, egyik 12 másik 13 éves, egy olasz lyceumból verekedett közelebről életre halálra. Fegyverül a vítot választák; de mivel nem tudtak vele elbánni, feleserltek olom golyós östörrel, s ezzel ugy eldolgózták egymást, hogy az egyik mint halott került el a földön, s életéhez kevés a remény, a győztes pedig ápolás alatt van. És ki gondolná, mind ez miért volt? Egy kis signora szép szeméiért!

(Vadember nyilatkozata a népnevelésről.) A Sandvich szigeteken egy ugynevezett „vad“ bennszülött következő szép és tanulságos nyilatkozatot tett a népnevelésről: „Bámulom önöket, hogy még most is vonakodni tudnak az oktatási költség megszavazásánál. Én inkább látnám el a néptanítót nagy jövedelemmel, mint a rendőr hivatalnokot. Ez utóbbi a tulajdont csak védelmezi, míg az első megtanít arra miként kell azt tisztelnünk. Minden dollár, melyet a nép felvilágosítására

fordítunk a jövő részére adott biztosítási díj. Számlálják önök össze, mennyibe került pár évvel ezelőtt a rendőrség és igazságszolgáltatás, s mennyibe jelenleg. Minél többet költünk a népnevelésre, annál kevesebbet kerülnek amazok.

Tanügyi mozgalmak.

Háromszék, 1872. szept. 12-én.

Tavaszzsokban lanyha légáramlat és kövérítő peremetegre a teljes délifényében ragyogó nap nem képes a természetben mindenféle ébredő növényélet gyors fejlődését külömben hirdetni: mint mennyire székely vidékeinken az iskolák átalakítása vagy újak állítása hirdeti naponta a nevelésügy általános lendületét. Még jóformálag el sem hangzóak a közdi-vásárhelyi, sepsiszentgyörgyi és gy.alfalvi felső-népiskolák ez év októberében leendő megnyitásának közzététele: már a barothi felső-nép- és kovásznai állami elemi leányiskolához engedélyezett tanítói állomások pályázati hirdetését hozták szak- és más lapjaink. Hát a tanérek számarányát már is meghaladott három- és csikszéki községi iskolák, melyeknek hirdetését alig győzik a lapok — hol vannak? valóban a nevelés terén figyelmet méltán megragadó örvendtes jelenségek mind ezek!

Csuszás-mászás nem sajátom, míg másfelől az igazi érdemek elismerése erény előttem. Ennélfogva kérdem: kell-e jóakaratot kifejezőbb intézkedés, mely ezen nép javára célzó tanintézetek megnyitásának elrendelésében nyilvánul? Bizonyára nem. Kell-e hivatalát lelkiismeretesebben felismerő és betöltő tisztviselő a mi tanfelügyelőnkél, ki éles fül és szemekkel ügyelt a székely nép égető szükségére, s annak idejében és helyén nem hallgatá el azt, hanem kellően hangsúlyozá s kívánt teljes erejéből segíteni a bajon, melyek mellett nem üres szavak, de tények bizonyítanak? Valóban a kormány megtestesült jóakarata és tanfelügyelőnknek a nevelés terén fejtett páratlan buzgó tevékenysége hozák meg azt közhajunkra, mi székely vidékeink regeneralásának felreismerhetlenül alapja. Lesznek tehát iskolák, melyeknek ajtói — kevés költséggel — jó kézügyben fognak állani a tanítani szerető szülők gyermekei előtt, s kiszolgáltatják az időszerű tudományt az új nemzedéknek azon mérvben, mely a külföld mivelt népei előtt is képes leendő kulturánkat az eddigi slendriántól eltérő színben tüntetni fel.

Nevezett intézetek beállítása fölött csik-, háromszék és erdővidék lakói ünnepi örömet ülhetnek igaz; de határozott kiméletességgel legyen mondva, a sok pénzbe kerülő mindezen iskolák csak úgy felelnek meg céljoknak, ha életfeltételük: a tanérek kinevezésének, személyes és más nemtelen érdekekért küzdő idegen

befolyások nem szolgálnak alapul. Mert ha a volt kincstári iskola igazgatása, s ebben a filek hallásának és szemek láterejének elvesztése, a „Pflichten der Unterthanen“ buzgó tanítása, a germanizálás a hatvan évet jól túlhaladt magyarfalásban hülömben is magának kiváló érdemeket szerzett aggastyánnak — ki kora dacára maig sem tud magyarul — felső-népiskolai igazgató minőségben leendő kinevezésre okmánykép szolgálnának: ezen szomorú esetben a szép remények elébe néző bármelyik intézet, dérutotte gyenge virághoz hasonlítana!

Azonben, ismerve tanfelügyelőnk multját, szeplőtlen jellemét és részrehajlatlan ügyszeretetét, s minden áron feltéve, hogy ajánlata nélkül a kinevezések nem történnek meg: felsőbb népiskolánk tanérei kinevezésének jó kimenetelében egy perczig sem szabad kétkednünk. Ügybarát.

Közgazdaság.

Miért nincs jövedelem Rikán belől a gazdasázból?

Ezen kérdés megfejtését adja Fodor József ur egy füzetben, melynek címe a kérdés maga, s melyet igéretünk szerént ismertetni fogunk olvasóinkkal. Könnyebb áttekintés végett összeszedjünk mindazt, mit egy czim alá lehet sorolni.

Lótenyésztés.

Vidékünk a természettől inkább állattenyésztés, mint földművelésre van kijelölve. Hogy még sincs lényeges hasznunk házi állatainkból, annak rossz gazdálkodásunk az oka; nincs eselédrendszerünk, mezei rendőrségünk és főleg — mi legjelentékenyebb — tagosításunk.

Lótenyésztésünk különösen rosszul kezeltek. Brassóban a havasalföldi bojárok jól fizetik a betanult szürke és fekete csödöröket. Háromszéken van is sok tenyésztésre alkalmas kancza és számos szép szopó csikó, de ezek alkalmas eseléd és gondozás, nyári takarmány és istálozás és csikós kertek hiánya miatt eladtnak vagy kiheréltetnek — az utóbbikat a bojárok nem kedvelik.

Az előbbi hiányok miatt a kanczacsikók közös ménesben nyaralnak, minek következtében az idomtalan csödörök által meghágtatnak és 3 éves korukban már csikó van alattuk, miből jó faj bizonyára nem származik. Ha néha megtörténik, hogy a kanczacsikó meddőn marad, az is gyakran megtörténik, hogy — ellopják.

És innen van hogy, ámbár szeretjük a lovat, és lófajunk szép alkatu és jövéru — még sincs haladás és nyereségünk a lótenyésztésből. S ennek okait csak a tagosítás szüntetheti meg.

(Folytatása következik.)

Kiadó-tulajdonos és felelős szerkesztő: Herrmann Antal.

Brassai áru-tőzsde szeptember 20.

Table with multiple columns listing market prices for various commodities such as flour (liszt), oil (olaj), sugar (cukor), and other goods, including specific grades and prices per unit.

Piacunkon nagyban van gabona kereset. Elköt minden.

135 1—0

A BRASSÓI közönséges nyugdíj-intézetnek

az utolsó évi-kimutatás szerint az 1871-dik év végén már

859.516 frt. 33 oszt. ért. kr.

jelentékeny tökéje volt, a mely árvi biztosíték mellett 6-tos kamatra kiadva tagjainak kizárólagos sajátjok.

Az 1871-dik év végéig már 226,302 frt. fizettetett ki nyugdíj gyanánt.

Egy egyszerű teljes nyugdíj-jogot ezen intézetnél 12 frt. 60 kr. évi illetéknek 17 éven általi folytonos fizetése által lehet megszerezni, a mit többszörös illeték fizetés által sokszorozni lehet; azonban a kevésbé vagyonosok is biztosíthatnak a maguk számára 1 frt. 26 kr. évi illetékek egy, vagy többszörös fizetése által részszerinti nyugdíjakat.

A beállás utáni 18-dik évvel kezdődik a nyugdíjban részesedés. Az első nyugdíj már a legifjabb tagokra nézve is jelentékenyen nagyobb, mint egy éviilleték, az idősb tagokra nézve pedig az évi illetéket ötszörösön is felülhaladja, s évenként folytonosan növekedik.

A ki a 48-dik életévet túlhaladta, első bejelentésekor korutánpótlást kell hogy fizessen annyi évre, a mennyivel a 48-dik évet meghaladta, azonban ugyanannyi évvel korábban is lépik nyugdíj-élvezetbe.

Az előnyök, melyeket ezen intézet nyújt, oly szembevethető, miszerint mindenkit, a ki saját vagy hozzátartozói jövőjéről könnyű szerrel gondoskodni óhajt figyelmeztetnünk kell, hogy új beállási nyilatkozatok, csak október hó végéig fogadtatnak el az igazgatósági irodában, Brassóban a Lópiacson 35 szám alatt, vagy pedig az intézeti ügynök uraknál; s egy uttal azon tagokat is emlékeztetjük, kik ezen évben évi illetékeiket még nem fizették bé, annak ezen határidőig befizetésére, mivel ellenkező esetben az illetékek pontatlan fizetése miatt mulhatatlanul bekövetkező nyugdíj-élvezetbeni hátravettetésüket csakis maguknak tulajdoníthatnák.

Végezetre az intézet azon tagjai is, kik az 1871-dik évi illetékeiket befizették, felhivatnak, nyugtázóveiknek vagy közvetlenül, vagy valamelyik ügynök ur általi siető beküldésére, hogy így azok még most nyugdíj-biztosítással cseréltesse ki, s ezzel a nyugdíj 1873-dik év január havábani kifizetése netaláni akadályának eleje vétessék.

A szabályok valamint Brassóban az igazgatósági irodában, ugy az intézeti ügynök uraknál is megismerhetők, a hol a kívánt felvilágosítások is készséggel közöltenek.

GŐZÜST.

Alólírtuál vagyon egy gőzüst, a hozzátartozó spaizer és minden rézmunkával ellátva. A gőzüst egy öl, két láb, 6 hüvelyk hosszú, és két láb, tíz hüvelyk az átméreteje. A spaizer egy öl hosszú, egy láb, tíz hüvelyk átméretű, igen jó móddal készítve — jutányos árban eladandó.

Brassóban. Bolonya külváros 344 szám.

136 1—2

Kászony István.

Gyorskocsizási jelentés.

Utazók leggyorsabb és legkényelmesebb szállítása

Bécs, Pest, Segesvár, Brassó közt.

Egy hely ára Brassóból Segesvárra vagy vissza 8 frt. 30 font szabadmálhával. — Tulsuly fontonként 5 kr.

Mindenmemü gyorszállítmányok felvételnek és leggyorsabban szállítatnak.

Elindulás Brassóból Segesvárra reggeli 5 órakor. Érkezés Segesvárra estve 6 órakor.

Elindulás Segesvárról reggel 7 1/2 órakor. Érkezés Brassóba estve 9 1/2 órakor.

Felvételi irodák Brassóban „Hôtel Bukarest.” Segesvártt „Hôtel Stern.”

Az igazgatóság.

HIRDETMÉNY.

A s.-szt.-györgyi kir. törvényszék elnöksége részéről közlirré tétetik, hogy a törvényszék és a sepsi-szent-györgyi kir. járásbíróság irodái és börtön helyiségei számára az 187 2/3 évi téli időszakra szükségeltető 86 2/3 36 hüvelyk hosszú, 1 öl széles és magas, jó kemény száraz tüzi bikfa beszerzése végett, a törvényszéki elnöki irodában Sepsi-szent-györgyön szeptember 30-án reggeli 9 órakor, nyilvános árlejtés fog tartatni.

Miről a vállalkozni szándékozók azon megjegyzéssel értesítettnek, hogy az árlejtési feltételek alólírtuál a hivatalos órák alatt megtekintethetők.

S.-Szt.-György, 1872. szeptember 6-án.

Vajna Tamás,

125 3—3

kir. törvényszéki elnök.

Pályázat.

A türkösi ágost. hitv. magyar fiók-egyház község részéről az első tanító s kápláni állomásra, melylyel 340 frt. 2 hold szántó, egy kaszáló, stóla a temetésekért, 6 öl fa és szabad lakás hozzá tartozó veteményes és gyümölcsös kerttel van összekötve, pályázat nyittatik. Az állomás okt. 1-én elfoglalandó.

A kellően felszerelt kérvények szept. 30-ig beküldendő a presbyterium U. p. Hosszúfalú.

elnökökhez

Csernátfaluban.

Csernátfalú 1872. szept. 17-én. 132 2—2

131 2—0

127 3—3
7551—1872 sz.

Hirdetmény.

A tanács és városi communiás azt határozták, miszerint 1872. október 1-től kezdve minden kéz-, gyár- és diszármakkal, továbbá mézes lepényekkel az iteni héti vásárokat az említett készítmények elárulása ezéjéből látogató idegenek, minden héti vásárnapra következő díj-jegyzék szerint kiszabott díjakat fizessenek, még pedig:

- a) a rófos és diszárm után 5 frt. — kr.
 - b) a takások, kötélverők, timárók, szifgyártók, eszmadiaák és cipészek, posztosok és szürtekésők, kalaposok és gyapjúszövőők, továbbá asztalosok, bádogosok s a t. kéz- és gyármitveitért 4 frt. — kr.
 - c) cserép- és faedényért 1 frt. — kr.
 - d) zekrepostóért 50 frt. — kr.
 - e) mézes lepényekért 30 frt. — kr.
- A mi azon megjegyzéssel közlirré tétetik, hogy a helybeli vásárbiztos ezen vásárdíjak az iteni héti vásárt látogató idegenektől a városi pénztár javárai beszedéssel megbízott.

Brassó, augusztus 28-án 1872.

A városi és vidéki tanács.

GAZDA-TISZTI

állomásra, egy nagyobb jószágokban szolgált, jó bizonyítványokkal ellátott, nőtlen, tapasztalt

124 **mezőgazda** 3—6

kéresztik. — Bővebb felvilágosítást, a „Nemere” szerkesztősége fog az illetőnek adni.

A n. é. közönségnek tisztelettel jelentjük, hogy **márvány és homokkő** készítményeink ügynökségét

Brassó és környéke számára

SERVATIUS & GRAEF

urakra ruháztuk, és őket a szabott gyári árak mellett megrendelések felvételére hatalmaztuk.

Gerenday-féle

emlékmű és építési anyag részvény társaság igazgatósága Pesten.

134 1—3

Árjegyzék és minta gyűjtemény az ügynök uraknál megtekinthető.